

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas utca 78. sz. alatt gr. BÁNFFI-báz eme. ébe.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
 Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
 A „nyilvántartás”-i cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül.

Évnegyedes előfizetők előfizetési határideje múlt hó végével lejárván, tisztelettel kérjük előfizetésük megújítását.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre	12 frt.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „
Egy hóra	1 „

Az előfizetési pénzek kiadó **Stein János** közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, october 2-kán 1862.

(D) T. olvasóink emlékezni fognak, hogy a gy. alfalvi bérlett gyujtogatás leleplezése alkalmával egy cikket szenteltünk a hazánkban mindinkább terjedő gyujtogatások, földfoglalások s marhalopások felmutatására, s részint az ezen bűnök fékezésére alkalmasb régiebb rendszabályok behozatalát, részint a gyujtogatásoknak egy időre szigorú kárpót-lás általi megállítását indítványoztuk.

Ekkor ezen észrevételeinkhez két erdélyi lap szólott u. m. a „Herm. Ztg.” és a „Gazetta Trans.” román lap.

A „Herm. Ztg.” nézeteinek egy részére, a mennyiben e lap a rendőrállamok eszméje mellett buzog, annak idejében megtettük rövid észrevételünket, a harapódzó bűnök gátlására nézve azonban e lap egy véleményben van a „Gazetta”-val, s azoknak gyógyszerét a népnevelésben keresi. Minthogy e részben észrevételeink mindkét lap állítására nézve felelősen szolgálódnak, ezuttal a „Gazetta” cikket veszi fel észrevételeink tárgyul.

A „Gazetta” — habár palástolni akarja — az alfalvi és észak-alföldi felvilágosítások irányában némileg érzékenyek; mutatja ezt az, hogy azon tűz által megégett haldoklók vallomására, kik Hoszsut, mint bérli borsus gyujtogatót hármán egyhangulag vallák be, nem sokat akar adni, holott az erkölcsi és törvényes fogalmak szerint a haldokló vallomása eskü erejével bír, s három tanu egyhangu vallomása döntő bizonyítvány; mutatja az is, hogy azon észrevételre, miszerint itt a gyujtogatás propagandaszerűleg üzetik, egy egész cikksorozatot szentel a „Közöny” és „Herm. Ztg.” ellenében, melyben mind előszámlálja a mennyi rablás a Királyhágón tul történt, minthogy a Királyhágón innen a magyar köznépre ily gyalázatos bűnök elkövetésénél mutatnia nem lehet; és mutatja végre az, hogy már ezen gyalázatos bűnök emlékezte közé is beszöni kívánja a nemzetiség annyit forgatott köpenyét, midőn levelezőnk azzal vádolja, hogy értesítésénél nemzetiségi szenvedélyek vezették. E célból fölkeresi a történelmet, s a hányszor fölleti ott e szót: „valachi latrones”, mindannyiszor idézi.

Azonban az észrevételeinkre s érteinkre közlött első cikk hangja ildomos, jó akaratú és jó irányu, habár a fenemlített érzékenykedés átrajta. Ez érzékenykedés oka pedig félreértés, a mennyiben levelezőnk azon értesítésére vonatkozik, hogy Hoszsut a gyujtogatást nemzetiségi boszúból üzette, és megint azon más észrevételünkre, hogy hazánkban a gyujtogatás s földfoglalás propagandaszerűleg üzetik.

E két tételre azon észrevételünk van, hogy igen is, miután az alfalvi gyujtogatók bevallották, hogy Hoszsutól az alfalvi s szomszédos helységebeli székelyek felgyujtására voltak fölbérelve; miután Kilyénfalván tömérdek székely, de egyetlen egy oláh ház sem gyujtatott fel; és végre miután Hoszsut propagandája a vallók szerint nem személyre, hanem akármire volt irányozva a gyergyai székelyek közül: ez nem egyénre, hanem nemzetiségre törő boszu volt.

A „Gazetta” ezen felfogásunkat világosan átréthette lapunk ugyanazon számának azon cikkéből, melyben a közte és a „Herm. Ztg.” közt folyó vitában kiemeltük, hogy az erdők gyujtogatásáért nem lehet a román nemzetet tenni felelőssé. A székelyek fölperzséseiért nem a román nemzetet vádolják értesítőink, hanem azt állítják, hogy Hoszsut nemzetiségi boszu vezette; és ez áll a gyujtogatók vallomása szerint.

A mi azon tételünket illeti, hogy hazánkban az égetés s földfoglalás propagandaszerűleg üzetik, azt is úgy kell érteni, a mint mondva van. E szó „propagandaszerűleg” nem azt teszi, hogy valóban propaganda van; mert azt nem tudjuk, van-e vagy nincs? hanem azt teszi, hogy oly rendszerezés csak a magyar birtokosok ellen van intézve, mintha propaganda volna! És panaszok adtak be a kormányzósághoz, a mint illető ügyvédől értesítünk, melyek e szomorú kérdések természetére oly világot vetnek, mikép alig hiszük, hogy e bűnök gyógyszere a „Gazetta” és „Herm. Ztg.” által ajánlott népnevelés lehessen, midőn a gyujtogatók és földfoglalók orgazdái éppen az iskolákat végzetekből telnek ki.

És itt kikell mondanunk, hogy mi általában az erdélyi köznépet, az európai legbecsületeseb népek sorába számítjuk. Nem volt egy nép annyi communistikus bujtogatásnak kitéve mint ez; és dacára ennek alaperköse még ma sincs megromolva. Erdélyben a nép bűne, a gyujtogatást kivéve, még mind csak a magánjogi és közigazgatási áthágások körében kering; a min helyszerű intézvényekkel lehet segíteni. E stadiumban még a köznépet demoralisálnak nem mondhatjuk.

A mi már illeti a német és román lap azon állítását, hogy a terjedő demoralisation csak a népnevelés segíthet, arra nézve csak azt mondjuk, hogy mi az irodalom terén már akkor küzdöttünk a népnevelés mellett, midőn még ama lapoknak hírek sem léteztek. Ismerjük ezen intézvény horderejét, s kívánnunk valóban barbár nép helyett művelt népet.

Jaj azonban, hazánkban ha a terjedő roszak csak akkor érik végüket, mikor a csak most ébredő népnevelés kezdi megtermeni gyümölcseit.

„L'enfant c'est l'avenir” azt mondja Hugo Victor a Brüsszelbe összegyűlt világudósokhoz írott levelében. „A gyermek, a jövendő” ez való; a népnevelés a mostani gyermekekből fog fejteni felvilágosodottabb nemzedéket; még megérjük, hogy a miért most mi buzgunk, az összes népet fogjuk látni azon oltárok előtt, s a miut ugyan e levelében írja a nagy francia költő, tapasztalhatni fogjuk még, hogy „la liberté commence où l'ignorance finit.” Hanem a jövő reménye a jelen sebeit nem gyógyítja. A népnevelésben főkéjét tesszük félre hazánk jövő boldogságának; de a jelen bajokon a mostani nép rendbeszedésével a polgári fegyelmel, s a személy s vagyon minden ároni biztosításával segíthetünk.

24-ik augusztustól szeptember 17-ig Szász-Veszszó s-Küküllővár- és Oláh-Topliczán.

Weh' denen, die dem Ewigblinden
 Des Lichtes Himmels fackel leih'n!
 Sie strahlt ihm nicht, sie kann nur zünden,
 Und lüschert Städte' und Länder ein.
 Schiller.

Nisi justum est quod feceris
 Stultia est gloria.

Sutor ne ultra crepidam.

Non de lege, sed secundum legem.

Sok elfoglaltatásaim és utazásaim közt olvasván a „Korunk” idején augusztus 22-ki 124. számú lapjának a „Gazetta Transilvaniae” augusztus 4-ről 61. számából Spiridon Fetteinek, az erdők feletti képzelt kivonatát, kezembe vettem az általam is jártatott „Gazetta” fennevezett számát, s nem tehetem, hogy nevessek; mert szomorú következtetéseim látom naponta, ha nem is minden cikkében, de még is

sok közrebocsátott lapjaiban a „Gazetta”-nak, imitt-amott elvetett s czélzatosan tett, egyes, a százados törvények alapján fenállott tulajdonosi jogaink feletti gunyos kitérés; nem is vehetem tréfának Spiridon Fetti ur érdeklődését alatti cikkét, mert a mit egy egykor őrmester s most főjegyző mond, sokkal nagyobb hatással bír a különböző érdekekből, s különböző czélzatokból felbujtatott és felzaklatott indulatu alsóbb néposztálynál, mint egy vagy más érdemteljes felvilágosodott, s nemcsak a communismusra kész indulatokat, hanem hazánk és szerkesztésével és fenállása alaptörvényeivel ismeretes világi, avagy egyházi személy czélirányos és törvényes tanácsa.

Nevetnem kellett volna Spiridon Fetti ur cikkén, mert hiszen e cikk, nemcsak hogy azt árulja el, hogy irkáló ur az 1848 előtti ezredes, fejedelmink és királyaink által 1835-ig fejedelmi esküvel szentesített, és 1848-ig pontról pontra megtartani kellett törvényeinket nem ismeri, hanem még azt is taustítja, hogy irt ur, azon rendelkezéseket és törvényeket, melyekre megesküdött, és melyekért fizetést huz, s melyek 1848 után hozattak, nem tudja. S hadonáz szanasztát a jog és tulajdon szentsége között, mint a szembekezdő játékos gyermekek közt bekötött szemű gyermek. De midőn látom naponta, hogy szerencsétlen hazánk majd minden harmadik faluja, ha erdővel s közhelyekkel bir, ha nem is egészben, de legalább egyes tagjai által perbe van keveredve; midőn látom, hogy magas kormány legjobb indulat és akarat mellett olykor szigorú rendelkezéseivel is, a jog és tulajdon szentségét nem tudja megőrizni és szelplőtlen tartani, hanem valamint a régiebb, ugy a mostani törvényhatóságok és politikai hivatalok szinte fölélt drága idejöknek a birtokbáborítási és tulajdon jogsértési hiágások elenyésztésére kell fordítaniok, komolyan kelle vennem a „Gazetta” idej 61. számából fenebbi ur által kiállított cikket, s mindenekelőtt megmondanom, hogy:

a) Nem igaz irkálónak azon állítása, mely szerint a magyar és német lapok e hazában az erdő praevencatióból saját rovatot, s még pedig rosz szándékból, s azért tartottak és tartanak, hogy a román községbeli tagokat hibáztassák, s azoknak alantálló miveltésük fokát bemutassák.

Mert ezen rosz szándékú és a magyar és románok közti oly szükséges és nélkülözhetetlen egyetértést, ha nem is alakos, de mindenesetre bátraltató állítás, és kimerem mondani ráfogáshoz illő erdélyi hírlapi cikket nem tud a lefolyt 12 év alatt irkáló ur előmutatni, nem tud kijelentni komoly és a közvéleményre befolyással bíró magyar egyéneknek, a kik a kihágásokért magát az ártatlan köznépet morális és miveltégi tekintetben kárbaáztatták volna, hanem igenis megnevezhet irkáló ur, sőt ha tetszik, mondok is akár mennyit, a kik nyíltan, írásban és élő szóval hibáztatták és tudják fel a magokat, minden tudomány, hazai jogismeret és józan elv nélkül a nép vezetőjeit feltölt egyéneknek, hogy az ártatlan népet bal, s azt merem mondani communismus fogalmakkal saturálják, s mintegy előre készítik az előjövő minden esetre, kész elöntéssel lenni; a kik mondják, hogy a nép eszköz, a nép élel-kamarául használtatik fel, jogismeretlen és minden törvényes és helyes végzéll nélküli egyéneknek és egyénekül.

b) Igaz irkáló azon állítása, hogy a vármegyei és egyáltalában a volt jobbágyoktól lakott faluk határan találkozó közhelyek és közterek (communia terrena) felett per foly a nemes földbirtokosok és volt jobbágyok között, (de nem czaerta, mint irkáló mondja, mert ez román hazai nyelven veszekedést jelent, hanem in Cuse, Klage, a mi keresetet, panaszt, pert jelent), hanem tudnia kell irkáló urnak, hogy e perek nem valami földesuri viszketegeből, nem hatalmaskodási, s tán önkényre hajló vágyból eredtek, hanem mert, s már itt spreche ich mit dem Herrn Scribler von böhmischen Wälder, mert az 1847-beli V. törvényezik 2, 3 és 5-ik, a XV. törvényezik 6. és 31. §§. és az 1854-beli június 21-ik 151. számú es. kir. urbéri nyiltparancs 38, 39, 40, 47 és 48-ik §§. elég érthetően parancsolják és rendelik; és mert, már a felzaklatott indulatok következtében a visszaélések meggátolhatása érdekében, az önfentartás ösztöne is parancsolja. Ha mindezeket tudta irkáló ur, akkor még sokkal hibásabb, mivel az ugynevezett „Ceartă”-kat, mint egy a földesuri viszketegeből eredteknek állítja, holott ha jó és oly hazafi, mint a milyennek magát állítja, meg kell vala azt is mondania, hogy éppen az urbéri nyiltparancs fenebb érdeklődött 39- és 48-ik, és az urbéri törvényezési utasítás 155, 156 és 157-ik §§. szerint a földesur követyve van a kérdések perkeit megkezdni, mert különben a hivatalból számára rendelt ügyvéd által, a földesur saját költségén fognak az illető osztályok nolenis volens végrehajtani. Ez lett volna az igaz hazafias érzelme! De

nem igaz, hogy „a nemes birtokosok nagyjában, és volt jobbágyok kisiben pusztitnák, az ily fenebbi módon szabályozás alá vett erdőket s 10 ezer holdonként adnák el azokat, nem gondolva egy körülmeketényit is az erdő jövőjére számítván, hogy azok ugy is a végleges felosztással nagyrészen (?) a községek kirekesztő birtokába jutnak, melyeknek hagyandnak csak tres és lepusztított helyeket, s hogy a volt jobbágyok azért pusztitják az erdőket, mert félnek, hogy a földesur megesszi!!! s ők (vagy tán inkább irkálókhoz hasonló) maradnak semmivel; mert, hol mutat fel irkáló ur oly nemes földbirtokost vagy várost, mert azok is nem jó helyt állanak uraságának, a kit és a melyet a lefolyt 12 év alatt

a magas kormány jogos és törvényes panasza következtében erdőprédálásért megbüntetett, avagy erdőhasználatról eltiltított volna kibágásaiért, pedig ilyenek kéne vagy egyet lennie, mivel irkáló általánosan földbirtokosokról és városokról beszél. Bizonyosan egyet sem tud, hanem én, hogy éppen azon szegény néposztály, melynek irkáló ur védőjéül toltta fel magát, s tán éppen irkáló ur immodorához hasonló irogatások s jótanácsadások következtében tett kicsiben és nagyban erdőpusztításokat, s hogy éppen e szegény tévtravezetett nép ellen kellett a magas kormánynak valamint 1848 előtt, úgy 1848 után e mai napig is törvényeket és szigorú rendeleteket alkalmazni, mondok az irkáló urnak egy kis példát, még pedig a mennyire emlékszem nézzem az ur Beszterce mellé Péntek és Nepus községekre, onnan jöjűn Dézs és Szucsák környékére, onnan Bánabükre, Felekre, Bánfi-Hunyadra Bánfi birtokokra, jöjűn onnan Topánfalva, Abrudbánya, Verespatak, Nagyg, mindjárt mellette Berivó fennebb Zaránd s alább Hunyadvármeze környékére, jöjűn onnan Al-Vince és Borberek környékére, jöjűn fel a Maros és Küküllő mentén, s menjen ha tetszik az Ölt mentén, hiszen ott éppen közel találja, tekintsen be a gróf Teleki, gróf Mikes, a szász nemzet s azután a gróf Hallerek és gróf Bethlen uradalmakra, s menjen ha tetszik fel Vécs mellett a Maros mentén jobbra és balra egészen oda, a hol a Maros már csak alig hajókázható s meggyőződhetik, hogy bizony a nemes földesurak s városok, úgy nemzet is, még pedig a szász, mert ön azt érte bizonyosan, kevés részt vettek azon erdőpusztításokban, a melyek különösen 1847 után e mai napig oly jellemzők, s ez erdővel bővülő országot oda juttatták, hogy mabolnap épültre való különösen keményfája nincsen; vagy ha ezek se elegek, legyen szives irkáló ur betekinteni az erdélyi mindennemű hivatalok, törvényszékek s levéltárakba, s meggyőződik, hogy nem a nemes földbirtokosság, nem a városok, hanem fájdalom, az alsó, az erdők nem, vagy csak is bizonyos tekintetben használati joggal bíró alsó néposztály, a mely az erdőkben kibágásokat követte s követ el ma is, a mit tanúsítanak törvények és rendeletek, még pedig a H. T. K. III. rész 33. cz. kezdő 4 és 5. §-s. a Comp. cons. III. R. Cz. 2. cz. az 1769-beli regulativum punctumok III. szakasza 5. pontja, az 1781-beli erdőszabály egész értelme, egy különösen annak 11, 25, 26, 31, 38, 45, 46, 49, 52 és 53. pontjai és ez utolsó pontnak 9-ik szakasza, továbbá 1791-beli 26-ik törvényeik, valamint 1811-beli 1812-ben 8768. főkörmányszéki számok alatt az erdős rendre nézve országos kiherdelt XXXIV. törvényeik 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 és 13-ik pontjai, úgy az 1847-beli V. törvényeik 2. §. az 1849-beli szeptember 20-iki 1851-beli november 16-iki 287. szám alatti 1845 április 14-iki 536. sz. udvari és kormányi rendeletek és leiratok, valamint az 1852. december 3-ól Erdélyre nézve 1858. január 1-től kezdve kötelezőleg kiadott cs. erdő törvény 4, 9- és 10-ik 20-ik s más idetartozó §-s, valamint más számos kormányi rendeletek, és komoly intézkedések, melyeknek foglalatokat velem együtt többben e hazában tudják, de kelésük idejét hirtelen megmondani nem tudom; ezen törvények s rendelkezések nagyobb részint a nép kibágása zabolozására hozták, de azért, valamint régen, úgy a mostani újabb időkben, egy józan eszű hazafinak se jutott eszébe irkáló szerint a népet ostobáznai, s neki róni fel hibát, hanem a ki e haza szerencsétlen helyzetét, s fájdalmát, még szerencsétlenebb gondolkodásu némely magukat népoktáknak feltölt egyéniségeit ismeri, ezeknek tudja fel a hibát, a kibágást s annak szomorú következtét, a nép mind e mai napig még annyira nincs áthatva a sok rosszakarú tanács által, hogy ha egy értelmes ember körébe akad, a ki összeköti a múlt szokásokat s törvényeket a jelennek, a legnagyobb készséggel, és minden akadály nélkül, ki ne tudja azt vinni, a mit törvény rendel és parancsol. (Folytatjuk.)

Gazdasági egyesület választmányi ülése

sept. 22. 1862. alelnök Tisza László elnöksége alatt.

Tárgyai:

1. A gyűlés elnöke megilletődve adja elő azon szomorú eseményt, mely minden rendű osztályt oly érzékenyen hatott meg s közbanatos részvételt keltett föl; egyesületünk egyik főalapítójának s köztestületben álló elnökének gróf Mikó Imre önmégának megmérhetlen veszteségét, egyetlen nagy reményű fiának gróf Mikó Ádámnak külföldön történt véletlen kora halálát, a méltó fájdalom okozhatja, hogy súlyosan meglátogatott tisztelt elnökünket jó darab ideig nélkülözni leszünk kénytelenek. Szenvedő szeretett elnökünk sebeire csak az idő hozhat némileg enyhítélet, mi egyebet nem tehetünk, minthogy fájdalomában részvesztünk, s azért részvettünk egy nyilatkozatban kifejezni indítványozza.
2. A közrészvét és fájdalom nyilatkozatát tolmácsoló indítványt a gyűlés magáévá teszi.
3. A választmány egy a nagyváradi-kolozsvári vasút tárgyában teendő felhívás megírását és közzétételét határozza meg.
4. Az elnök előterjeszti, hogy f. hó 25-én több megyei bizottmányok gyűlése lesz és az egyesület tagjai nagyobb részének, mint képviselőnek, azokon megjelenni kötelességük levén, az egyesület közgyűlésének megtartását elhalasztani célszerűnek tartja.
5. A közgyűlést az ülés elhalasztja f. év nov. 4-dikére.
6. Az egyesület különféle gazdasági célokra megvásárolván a gróf Eszterházi-féle kertet, melyet az idén bérbe adott ki, a kertnek a gazda közönség érdekében berendezése és használat alá vétele indítványozatik.
7. A kert célszerű berendezése felől teendő terv elkészítésével, a gyűlés a földmívelési és kertészeti szakosztályok elnökeit bízza meg, oly formán, hogy közreműködésre az egyesület tagjai közül magok mellé többeket fölkerjenek.
8. Az országos magyar gazdasági egyesület a honi gazdasági ipar emelésére jótékonyan ható s valóban örömdetesz intézkedése felől értesít újra: átiratában megemlíti ugyanis, hogy a gondviselés szeretett hazánknak kiterjedt szőlőben és ezekben termelt jeles boraiban nevezetes kincset adományozott, de eddig e kincs jó része értéktelenül hevert, mert boraink külföldön nem valának ismeretesek, mert borainkat úgy szólnak kizárólag magunk használtuk fel. Az idők változói igérkeznek, a külföldi borainkat felismerve fogyasztást azokból óhajtja fedezni. A magyar gazdasági egyesület a jövőnek elibe törekedvén dolgozni, borászati állapotaink tüzetes fölismerésének szükségességét határozatilag kimondotta és egyesületünket is fölkeri, hogy vele szövetségbe közreműködjen arra nézve, hogy hazánk bor kérdése dolgában a hazát és külföldöt tájékoztassuk. Ezután a statisztikai adatra térvén át, előszámlálja átiratában a szorosértelenben vett Magyarország egyes borművi vidékeit s helyeit s az évi termés mennyiségét, holott is 504,776 holdon 800 □ ölet számlálva holdjára 20 millió akó bor terem, a melyből jó kezelés mellett 3 millió akó lehetne kivitel tárgya.
9. Ezek folytán a magyar gazdasági egyesület elhatározta.
10. Bormustrákat szedni össze az ismert jelesebb borművi helyekről oly formán, hogy a mustrák legalább 5 üvegből álljanak, s vonatkoznak az 1861. évre, ezután egy másik 4-5 üvevvel vissza eső esztendőre.
11. Ezen mustrákból egy üveg megbíráltatik az egyesület kebelében egy másik fajsúlyra, alkohol tartalmára, s ha lehet cukor és savtartalmára nézve vizsgálattik meg; 3 üveg felértékelik a jövő évi kiállításra.
12. A termesztő a mustraborok mellett megnevezi az alapfajokat, a talaj minőségét, az évenkénti és boldankénti termést, az eladás helyét, az árt, a nagyobb és jól kezelt pincéket.
13. Ezen alapokon az egyesület elkészíti a jobb helyekre nézve Magyarország térképét, adni fog részletes le-

írást a hazai borokról, mely angolra és németre fordítva a külföldi irányban hasznos tájékozással szolgál.

Az egyesület a nagy fontosságu szándék sikeresebb valószíthatasához minden hazfi és ügybarát közremunkálását remélve erdélyi egyesületünket is felhívja, miszerint odaműködjék, hogy vidékéről a bormustra-gyűjtemény teljes ki-egészítésére a hazai borok leírásának összeállítására a kitett mennyiségben és évekre a kívánt bormustrákat és termelési adatokat f. év november végeig megkaphassa.

Az igazgató választmány, mely borászati állapotunk megismerésére a borművelés célszerűbb kezelésére eddig is tehetősége szerint hatni kívánt, a testvér magyar gazdasági egyesület felhívását örömmel fogadta, s az üdvös cél való-sításán közremunkálni készséggel ajánlkozik, a miért is a bormustrák és adatok egybegyűjtésére bizottságot nevez ki, melynek tagjai Hincz György, Nagy Ferencz, Pál Sándor és a titkok, oly megbízással, hogy a jelesebb borművi vidékek termelőihez fölcsólitást intézzenek a bormustrák be-klüldése végett, fölkerívén őket, hogy a mustra borokat egy kitűzött hatánapig az egyesület titkokokához küldjék be, hogy így aztán az egyesület Erdély jobb borait együtt küld-hesse föl rendeltetési helyére Pestre.

A mi az adatok és mustraborok felküldése idejét il-leti, a választmány november hó végeig való időközét rövid-nek tartván, a magyar gazdasági egyelet megkéri, hogy azt Erdélyre nézve legalább egy hónappal megnyújtani mel-tóztatse.

Az ügy és cél üdvös, valóstítása sokat ígérő, azért a választmány reméli, hogy borművelő gazdatiszainak azt sa-ját érdekknél fogva is örömmel karolják fel, s borászati állásunk megismertetéséhez buzgalommal fognak közremun-kálni.

6. Az országos magyar gazdasági egyesület a nm. m. k. helytartótanácsától a kisebb selymentenyésztők jutalmazására utalványozott 2000 o. ért. jutalmi díjakkal Erdélyben jutal-mazottak számára egyesületünk nmgu elnökének 30 forintot küldvén meg kézbesítés végett, a titkoknak jelenti, hogy a fenirt összeg, jutalomban részesült ts. Balogh Pálné született Popovics Mária ur asszonynak kézbesítettét. Jelenti egyszer-smind, hogy a testvér egyeslet jövő évre szóló pályázási fel-hívását közzététel végett hasonlólag megküldötte.

Tudásul vétetvén a föl hívás közzététele és terjesztése határozatik.

7. A fehérmegyei gazdasági egyelet Tóth István által szakavatott képességgel szerkesztett s a gazdasági irodalom-ban nagy hűzogat pótól szaklapot a „Borcsarnok”-ot ajánlja egyesületünk pártfogásába.

A választmány egyesületünk számára azt meghozatni rendeli, egyszer-smind minden haladni óhajó borművelő ha-zánkfianak a maga körében hathatósan ajánlja.

8. A felső-tiszai gazdasági egyelet f. é. október 9—10 napjain Nyiregyházán gazdasági kiállítást, löversenyt és ekeversenyt rendezvén, egyesületünk testvérli buzgalommal hívja fel, hogy azon magát képviseltesse; képviselőnek az egy-let fölkeri gr. Bethlen Sándor, gr. Degenfeld Bál, Bereczky György és Ujfalusi Miklós urakat.

9. A titkoknak bemutatja a magyar kertészgazdászati ügynökségnek Pesten nov. 1-jén tartandó terménytárlatra vonatkozó programját. Kiosztatik az egyesület tagjai közt.

10. Thierry Vilmos a selymentenyésztésről s általa en-ek érdekeiben eddig tett működése eredményéről egy érte-tést küldvén be, a gyűlés azt köszönettel veszi, s mielőtt közzé tehetné, átadja átolvasás végett a kertészeti s egy-szersmind selymentenyésztési szakosztálynak.

Nagy János m. k. titkok.

Kolozsmegye bizottmánya tagjainak névsora.

a) A legtöbb adót fizető 10 nagy földbirtokos: B. Bánffy Albert, kolozs-monostori uradalom részéről

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Oh nem azt nem mondtam, ámbár jól teszed, ha alsóbb osztályokba ágazó rokonságainkat nem nagyon fürkészed. Olykor meglátogatod őket a gubernament kíséretében, kiket már ismersz s meg nem tagadhatsz, s saját szobádban elfogadod látogatásaikat. Tudom, hogy a korszellem bizonyos népszerűséget követel. Ezt önként megtanulod ott. Látni fogod, hogy a kikkel a tieitek közül a megyei életben a közgyűléseken per te s tu vannak a mieink, Kolozsvárot nem fogják őket megismerni, vagy igen röviden beszélnek velük s minél előbb menekülnek tőlük, ha az utczán összetalálkoznak. Mi a férfiakat követjük. A társadalmi szokások oly áradat, melylyel a ki szembe uszik, menthetlenül el lesz sodorva. Nő de hisz te birni fogsz a szükséges tapintattal, és azután látni fogod hamar, minő kör az, a hová belépsz, s melybe vagyonsod s összeköttetéseidnél fogva át kell olvadnod. Az ország olygarehiája nemcsak társadalmilag különbözteti meg magát, de még a nemes izlésben s nemes ösztönökben. Fontold meg mit áldoznak ők, midőn fényes kastélyaik légköréből kilépnek s a borra és választásra csödüllő köznemesség goromba körébe gyűlnek, kezeiket szorítgatják és mi-ér? vagy e nyert szavazatot hazájuk szent

ügyében irányozzák. És önzésből teszik-e ezt? A világot sem. Igen kevesen vállallnak közülök hivatalt s ha igen is, csak díszállomásokat, hol fizetésüknél sokkal többet költenek a nemzert méltóságáért. Akademia kell a nemzetnek? A mágnások hazafi áldozata előteremt. Színház kell a nyelv művelésére; ők teszik le az áldozatok legnagyobb részét. Nyomor éri a szegény népet, ők áldoznak legelőbb felségítésükre. Dús vagyonukban kényelmesen élhetnek viszszaonulva a közdologtól, de őket a haza-szeretet lelkesíti s életüket, szabadságukat teszik kockáira. Gondolj Wesselenyire, ki most fogságában szenved! Legyenek valaha hazánknak viharos napjai, ott lesznek biz-zonnyal ők a veszedelem közepette s nem hagyják el balsorsban a hazát, habár van pénzük arra, hogy annak viharai alatt külföldre, békés városokba meneküljenek. Oh tapasztalni fogod, ha körültekintel el leszes fogadva — a miben nem kétkedem — hogy azon megkülömböztetés, melyet összekötö-téseid által nyertél, mennyi irigységet kelt föl. Ágaskodó nemeselek, döllyfős polgárság, mely a pénzarisztocriával álmodozik, fog-nak fitymálni, s irigységük tárgyál tekint-teni. Igazságtalan, sőt neveltség bírálatok-nak leszesz kitéve. Ha a sétatérn mellet-tök elhaladsz s szoknyádokon kezeiddel segí-tesz, hogy tömött és rohanó csoportjaikkal el ne gázoljanak, azt fogják rolad mondani: im e döllyfős arisztocraa nő mint retteg attól, nehogy ruhája egy lenézett polgárnőt érint-sen; ha mellőzöd ruhádon segíteni s belé-jük ütközöl, azt fogják mondai: e döllyfős uri nép magánénak hiszi a nagy mindensé-get s lesodorja az embert, ha mellette elha-

lad. Ha valamit teszesz, vagy valamit elmu-lasztasz, egyaránt hibáztatnak. De éppen ez irigyltségből áll felsőbbeség, mert daczá-ra, hogy megszólának, ellesik izléseket, utánaözkölődésedet, eltanulják modo-rodat, megszólának, titkon gunyolnak s mégis mindenben követni akarnak. Tapasz-talni fogod e szótlan, e néma társadalmi harez ingerét s örvendeni fogsz, midőn iri-gyelt leszesz.

— Nem ismerem, érzem, azon nagy vi-lágot, melynek árny- és fényoldalait észre-vételeidből jól kivethetm. Ugy tetszik azon-ban, a fényes erények mellett kár az ár-nyék. A nemzet egy törzskatya magzata. A hazaszeretet a mieink, nemzetünk sze-relme. Halld kedves néném, ablakunk alatt balad el a munkás leányserceg s Czuczornak egy dalát énekli. Azon műveltség, mely min-ket képez, kihat rájuk. Nem szereted te őket úgy, mint azokat, kiket tiednek neve-zesz? és mi mások vagyunk-e mint ti, ki férjed rangja után magad elkülöníteni aka-ród? vajjon mióta különítél el fölkit az egy-jogon nemességét egymástól a rang? s más-e azon hasznos, munkás nép, mint mi, ki ép-pen úgy az isten gyermeke s éppen úgy Árpád unokája? Bocssás meg, a nagy világ fogalmai előttem igazságtalanoknak tel-szenek.

— Hisz természetesen szeretjük a népet s mindent, ki e hazának gyermeke; de kér-dem kedves Izidorám, lemész-e az utczára, hogy azon porleányokkal együtt énekelj; és elmész-e tánczba, hogy atyád bérései megforgassanak? Szép az a democratia esz-ménynek, hanem igen nehéz annak gyakor-lati alkalmazása s hidd el édesem, hogy

atyád sokkal nagyobb arisztocraa a nép irá-nyában, mint akármelyik büszke gróf atyád irányában.

— Kedves néném bocssás meg, úgy hi-szem, hogy egészen másszerű hűzág van a két réteg közt. Atyám egyenlő joggal, egyenlő történelmi névvel s egyenlő műveltséggel állhat meg akármely mellett ez országban, hol a rang nem tesz jogi különbséget, és ez nem elmélet, ez gyakorlat; vajjon ki vá-dolhatja azzal Erdély mágnásait, hogy ne fogadták volna testvéri szeretettel mind azon nemes rokonaikat, kik aradalommal bírtak mint ők s képesek voltak azon fénylőzést megbírnai, mit az ország föbb körei köve-telnek? Ellenben a nép életmódja durva, szokásai a mieinktől eltérnek, művelése nincs. Am emelkedjék ki bárki a népből, tegyen szert hasonló műveltségre, elzárja-e őt vaj-jon köréből atyám? Székely Mózes első soru, prímiplús székely volt; de műveltséggel által a hatalmas Kornis Farkas leánya kezét nyerte meg, s végre Erdély fejedelme lön. A történelmi emléktí Pécsi Simon egy szegény szűcs fia volt s főúri nőt vett, és Erdély legfőbb hivatalait viselte. Az ember és ember közt csak a műveltségi állás tesz különbséget; de nem értem, miért tagadná meg Kolozsvárot egy ember annak barát-ságát, kit Küküllőmegye közgyűlésén keblére ölel s öszszesokol. Talán igen kevesen is tehetik ezt kedves néném, mert a meny-nyiben olvasmányaim után észleltem, a kép-mutatás legkevésbé arisztocraatikus tulajdon?

(Folytatjuk.)

Biró Lajos főkörmányszéki titkár, báró József Lajos, gróf Bánffy Miklós, g. Csáky György, a királyi fűcsés részéről: Egyedi János, g. Béli Ferencz, g. Eszterházi család képviselője gr. Eszterházi Kálmán, gr. Bethlen Domokos, Bakó Károly.

b) A nagyobb földbirtok választott 24 képviselője, még pedig az alsó kerületben, rendes tagok: Báró Incedi Zsigmond, Hosszu József, g. Bethlen János, Zeyk Károly, Bíró Pál, Dézsi Sándor, Moga Jakab, b. Kemény János, Hincz György, gr. Kornizs Albert, Tóth Samu, Csipkés Sándor; póttagok: gr. Bánffy Béla, Komis Lajos, Gál Péter, Móza Samu, Bocskor László, Kászoni Ignác.

A felső kerületben rendes tagok: Macskási Pál, Berde Áron, Macskási Antal, Pásztohi Albert, Gyarmathi Miklós, Máriaffi Lajos, Kelemen Beniamin, Keresztes Sándor, Kabós Sándor, Kilin Ferencz, Halmágyi Márton, Simai Lukács; póttagok: gr. Mikes Károly, Zsombori Elek, Bányai Mózes, Balázs Samu, Lészai Lajos, Gyarmathi József.

c) A mező városok választott képviselői, Teke részéről rendes tagok: Riemer Mihály jegyző, Renner János tanácsos; póttag: Graef Márton orator.

Bánfi-Hunyad részéről: rendes tagok: Varju Imre, Bálint Márton birtokosok; póttag: Csöregi János városbíró.

Gyalu részéről: rendes tagok: Dénes Elek községi elöljáró, Péchy Elek jegyző; póttag: Soos Ferencz birtokos.

d) Kéz-, műipar és kereskedés választott képviselői. Rendes tagok: Korbuly Bogdán kereskedő, Zsigmond Elek szeszyár-tulajdonos; póttag: Kagerbauer Antal építész.

e) A többi községek választott 24 képviselői. Az alsó kerületben, a kolozsi járásban. Rendes tagok: Móza Samu, Tóth Samu; póttag: Ferenczi László.

A palatkai járásban. Rendes tagok: Pap László g. e. a. z. u. ki. lelkész, Kozma Miklós g. e. f. z. u. ki. lelkész; póttag: Moldován Miklós g. n. e. kályáni lelkész.

A moesi járásban. Rendes tagok: Nemes Péter törvényszéki ülnök, Moga Demeter törvényszéki titkár; póttag: German János g. e. szombattelki lelkész.

Az örményesi járásban. Rendes tagok: Elekes Gergely görög e. esperes, Halabari Sándor szolgabíró; póttag: Dombróvay Tivadar földbirtokos.

A nyulási járásban. Rendes tagok: Hosszu János g. e. n. nyulási lelkész, Marosán Juon földbirtokos.

A tekei járásban. Rendes tagok: Varró Lajos birtokos, Brettfeld István bátyosi bíró, Krausz János dedrádi polgármester.

A felső-kerületben. A fejedri járásban. Rendes tagok: Kozma Demeter g. e. fejedri lelkész, Pap István g. e. m. sárdi lelkész; póttag: Ujvári Lajos birtokos.

A bácsi járásban. Rendes tagok: Alvisi János, Seres László; póttag: Szabó Ferencz.

Az almási járásban. Rendes tagok: Bágy János g. e. n. rajtolezi lelkész, Bányai Mózes birtokos; póttag: Porucz László g. e. n. almási lelkész.

A bikali járásban. Rendes tagok: Pap Ananias g. e. esperes, Pap Leontin törvényszéki ülnök; póttag: Bologa János főkörmányszéki tanácsos.

A b.-Hunyadi járásban. Rendes tagok: Todorcz Juon görög e. békényi lelkész, Moldován Juon n. kalotai jegyző; póttag: Condoru Juon g. n. e. m.-gy.-monostori lelkész.

A gyalui járásban. Rendes tagok: Fekete János balázsfalvi kanonok, Pap Ananias g. e. esperes Marótlakán; póttag: Pap Miklós g. e. lelkész Kolozs-Monostoron.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A dobokamegyei bizottmányi ülésről beiktatót ezeknek ígért folytatását, nem rajtuk álló ok miatt nem adhatjuk.

— Izraelitáink ugyancsak divatba hozták azt, hogy templomaikat veredések és tépeldések által profanizálják. M. Vázarhely levelezőnk említette, hogy ottan az izraeliták saját templomukban veredtek. Itt Kolozsvárott hasonló történet a múlt héten. Egy izraelita a templomában az előtte állott megrántotta, mire az visszafordult s jól pofoncsapódta az előbbénit. Tán tíz napi rendőri fogságban ül most a pöfföse. Vázarhelyt mult hó 27-én éjjel a mint a „S. Bote” írja saját rabbijok ablakát verték be izraeliták, s szagos holmival megtöltött fazakokat dobáltak be az ablakán. Két izraelita a templomában támadta meg a rabbijt. Így folynak az erdélyi templomokban a veredések, izgatások stb.

— Axente a „Gazette”-ban leírja az ő elfogatását és a nyomozó bíróság előtti magaviseletét.

— Mit kíván ön uram? mondá Axente a kinyomozó bírónak.

— Tud ön németül? — mondá a bíró.

— Nem! felele Axente.

— Ejj! míg a német hivatalnokok voltak a dolgok élén, tudott ön németül, most nem tud, mert nem akar.

— Igen uram, a míg a németek urak voltak, addig én és ön uram, járom alatt voltunk; de most szabadok vagyunk, és én nem akarom, hogy önök uram csak annyival is — és itt körme feketéjére mutatott — több szabadságot bírjanak mint én. Ha tetszik önnek a császár kegyerét ennie, és a tanács tagjának lenni, kötelessége önnek a kinyomozás alatt állónak nyelvével beszélnie. Ha én törvénybíró, s ön kinyomozásom alatt álló lenne, én ön nyelvét beszélném.

Erre a jegyzőkönyvet román nyelven vették föl. A mi igen természetes is, miután a nemzeti jogegyenlőség kimondottat. Itt a bíró legelőbb is fölkerhette volna Axentét: melyik nyelven kíván vallani?

Nemzeti színház. Sept. 30-dikán Hollósi negyedik fölüléteül „Sevillai borbély.” A vendégművész Rosina szerepében működött művészi énekekkel és játékkal. Legmeglepőbb volt azonban, a mint az éneklezte alatt éneklő a „Pásztorhangok” népdalt Hubertől, és Füredi egy népdalt. Valóban ha a szinpad disztinguén szoba helyett, egy szép liget lesz vala, azt bihattuk volna: a szabadban vagyunk, hol ezer csalogány énekel. A hosszas taps és éljenzés, a közönség nagy megragadtatásának kitüntetése arra

bírták a művészt, hogy azon szép nemzeti dallamot ismételte. Jól működtek Dalnokai (gr. Almaviva), Bokor (Bartolo), Follinus (Figaro), és Tóthfalusi (Basilio) szerepében.

Szerdán oct. 1. „Mariana” a francia markatányosné Pauliné a czimzerepében, Gyulai (Bernard), Paulai (Victor), és Szöllösi Róza (Helene) szerepében kitűnően működtek. Az egész előadás jó volt.

Csütörtökön, oct. 2-án „A Kunok” Hollósi ötödik felépíté. Nincs miért említsük is, hogy a művész most is megragadva tartá a közönséget; de meg kell dicsérnünk Tóthfalust, ki ma Usad szerepét teljes sikerrel adta; tiszta csengést és értelmes bariton hangja, szabatos éneklése valóban hatott, és a közönség annyira is méltánylá, hogy az első felvonásban jelenet közben kitapsolta. Tóthfalusnak egyik nagy érdeme, miképp énekközben oly tisztán szavat, hogy egész szerepe érihetővé válik. Ez új énekes sebesen halad, és Stiegenernek igaza volt, midőn belőle jó baritonistát remélt. Andorási szerepét Dalnokai Béni vitte, hi hábar nem bír elég hangterjedelemmel, jó iskolája, s értelmes éneke által mint lírai tenorista hasznos tagja az itteni operának.

Sz. 768.—1862.

Nyitlter.

Pályázat. A kolozsvári kir. orvos-sebész tanintézetben az elméleti orvostan, azaz: élettan, általános kör- és gyógytan s egyzersimint a gyógyszer-tan tanszéke, melyvel 945 ft. o. e. rendszeresített évi fizetés van összekötve megfűstülven ezen tanszék betöltésére ezenel pályázat nyitlatik.

A pályázni kívánók felszólítanak, hogy tudományos és tanítói képességeket, valamint a magyar- és német nyelv bírást is kellőleg bizonyító okmányokkal és életleírasi vázlatlall ellátott kérvényeiket a fenemlített tanintézet igazgató-ságához folyó 1862-dik év november végéig benyújtani el ne mulasszák.

Ertesítetnek a pályázni kívánók arról is, hogy ezen tanszékkel együtt a törvényszéki orvostan és tetszhalatán előadásával megbízatást is megnyerhetik, a melyvel 315 osztrák forint évi díj van összekötve. Azok tehát, kik ezt is megynerni kívánják, ne mulasszák el kérvényükben ezea kívánságukat is — okadatolva — nyilvánítni.

Kolozsvárt, september 27-én 1862.

Az orvos-sebész tanintézet igazgató-ságától.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, sept. 27. A lapok ma ki-válól a „Moniteur” 25-i számában közlé tett okmányokkal foglalkoznak. A „Post” igen kedvező szempontból fogja fel ez okmányok jelentését a római kérdés megoldására nézve s többek között ezt írja: Miután nem lehet felténnünk, hogy egy oly éles elméjű és messzelátó fejedelem, mint III. Napoleon hírtelen elvezette volna a czel és esz-közök közti logikai összefüggést megismerő képességet: ugy az ő hivatalos közlönyében nyilvánosságra hozott teljes és döntő bizonyítéknak a római udvar engesztelhetlenségéről, nem lehetett más célja, mint előkészíteni a közönséget Róma kiűrtésére. A „Daily News” következő észrevételt tesz: „Európa legfeléltenebb kormánya a „Moniteur”-ben ime kénytelen kellettén hódolót visz a közvélemény hatalmának. Az irat azt mutatja, hogy a francia kormány némi nyugtalanságot érez azon általános kárhóztató ítélet miatt, mely olaszországi politikáját sújtotta. A császár érzi, hogy helyzete Olaszországban tarthatlanná lesz s igen sürgető szükségbe van mentésre és védelemre. Ezen szempontból tekintve, a levélnek némi érdeke van; különben semmi, vagy igen csekély beese. A „Times”: Ismét egy szabad-elvű nyilatkozat lön világra bocsátva, a mely semmit fel nem világosít s az olasz kérdést még bonyolultabbá teszi. A francziák császára, kinek az ingadozó politikája ellen emelt vádakat terhelte kezdettek lenni, ismét Európa közvéleményére hivatozik. Igyekszik behizonyítani, hogy magatartása következetes s szándékai a legmérsékeltébb és illed-mesebb jelleműek voltak. Miután azonban nem bírja vissza azonnal a francia őrseget Rómából, a közölt okmányok által nem annyira következetességét, a melyet szeretne elbitetni velünk, mint inkább sajnálandó következetlenségét bizonyította be. Kimutatja, hogy egy oly alternatívával fenyegetőzött, melynek békévetkezésűl ő maga is fél s Európa előtt úgy áll, mint akarja elleni általmazója egy alá-váló zsarnokságnak, melylél szemben az ő befolyása tehetetlen. A mi mindazáltal e nyilatkozatot oly kimagyarázhatlanná s ezen öszinte hivatkozást oly homályossá és szöve-vényessé teszi, ez azon körülmény, melyszerint az egész világ egyértelműleg hiszi, hogy bármi lenne is ama közle-mény értelme, nem vezet azon következtetésre, melyre logi-cailag irányulni látszik. A római udvar s az összes francia lapok, melyekhez a „Times” is csatlakozik, távolról sem hiszik, hogy Róma kiűrtése szükségességének ezen nagy gondol-összeállított okadatolása azt akarná hirdetni a világnak, hogy a császár egyelőre legátulabbról is arra gondolna, hogy azt végre is hajtsa.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, sept. 27. A napi sajtó itt is a „Moniteur” által közrebeszított diplomati okmányokon élődik. A nézeteknek legsajátszerűbb tarkasága jellemzi ez elmékedéseket, olykor még az egy zászló alá tartozó közlönyökben is. A „Presse” szerint a császári kormány azért hozta nyilvánosságra a római udvarral folytatott alkudozásokat s ezeknek ismételt stikertelenségét, hogy a Thouvenel ur jegyzőke végén említett fenyegetés teljesítésére előkészítte a kedélyeket, azaz: a megszálló hadakat visszahívja Rómából. A „Siccle” és a „Temps”, hábar ugyanazon óhaját fejezik ki, a kihirdetés okának értelmezésében sem mutatnak oly határozottságot.

A „Constitutionnel” egekig magasztalja III. Napoleon bölcsességét s írói tehetségét, dicsőretekkel halmozza a kiegyenlítés politikáját, melyet állítólag maga is mindenkor vallott és ajánlott. A „Patrie” kissé tovább megy, rámutatván a római udvar átkalodott ellenállására. Az „Esprit public” a francia seregnek közel visszatértét jósolja az örök város-

ból. A „Gazette de France” semmi egyebet nem következtet a császár leveléből, melyben többi között a két részlől, tehát az olasz kormány részéről is tapasztalt ellentállás említtetik, minthogy III. Napoleon a villafrancai békekötéshez visszatérve, Romagnát Bolognával együtt a pápának, az apró hercegeket illető uraiknak, végre Nápolyt II. Ferencz-nek visszaadassa az olasz királylyal. A „La France” megfeledkezve minapi tervéről, melyszerint háromfelé kívánta darabolni az olasz félszigetet, nem ügyelve a külügyér levélnek zárazavaira, melyek Róma elhagyását sejtetik; csak ezen szökat: „a pápa ur legyen saját házában” emeli ki a császár leveléből, azt állítván a folytatott alkudozások lényegének. S miután az olasz karmány nem kevesebb ellen-szenvet árul el ezen politika irányában, a mennyiben Róma birtokbavételéről nem akar lemondani: tehát most többé nem a pápai udvarra, mely gyengébb fél, hanem Victor Emanuelre, mint erősebbre, kell hatni a Tuileriakból. Ily ellenkező felfogások után helyesen mondja az „Opinion nation”, hogy semmi sem mutatja jobban a kétértelműséget, melyben ezen oklevelek napfényrehozása után is synylődnék, mint éppen ezen eltérő felfogása azok jelentésének. A nevezett lap azért felhívja a kormányt, vessen véget ezen bizonytalanságnak, és pedig tettel, ne pusztán szóval; s miután elég-szer meggyőződött egyeztető törekvéseinek sikertelen voltáról, hagyjon fel e halálán szereppel, melynek folytatása csak mindkét fél elégtelenségének növelésére szolgál.

Egyébiránt a „Moniteur” közlésére alapított vérmes reményekhez nevezetes adalékl szolgál a felhivatalos „Patrie” azon tudósítása, melyszerint a római okmányok közöltetését Rómába küldött sürgönyök előzték meg, a melyek, a midőn constatirozzák a francia diplomatia részéről történt utóbbi erőfeszítések sikertelenségét, egyzersimint értesítik a pápai kormányt Franciaország azon elhatározása iránt: hogy jövendőre lemond minden egyetértési kísérletről.

Lavalette Rómából haza jött. Azt mondják, a pápának a császárhoz intézett sajátkezl levélét hozta magával, melyben a szent atya valószínűleg a „Patrie” által említett sürgönyre válaszol. Egy római távirat szerint Lavalette Biaritzba s onnan Spanyolországba utazik. Miután minden utat, módot sikerletlenül kísért meg azon czel elérésére, hogy a szent széket a császár nézetei elfogadására bírja, felhagy római követési állomásával.

OLASZORSZÁG. Turin, sept. 27. Pia hercegnő esküvője ma ment végbe a királyi kápolnában. A portugal királyt Carignan hercege képviselte. A hercegnő nőhozmánya 500,000 frank. A pénzügyminiszernek azon szép ötlete volt, hogy az egész összeget 1862 keletti új 20 frankos aranyokban verette ki s egy csinos szekerénybe zárva átadta a portugal követnek. De a legbecesebb nászajándék, mint egy turini levelező írja, Olaszország királyára nézve, a „Moniteur”-nek ma érkezett száma a római kérdésre vonatkozó okmányokkal. Napoleon hercege azonnal táviratilag tudatta a császárral a jó beonyomást, melyet az érintett közlés az olasz királyra tett, s Victor Emanuel is köszönetet táviratozott. Turinban tehát, ugy látszik, sokkal kedvezőbbben értelmezik a „Moniteur” közléte okmányokat, mint az angol és francia lapok nagyobb részének hasábjain.

Turini tudósítások igazolják Durando külügyminiszer lemondását. Tárcaját egyelőre Ratazzi veszi át. Durando e neki ajánlott lissaboni követséget nem fogadta el.

A kormány folyvást bizonytalanságban van Garibaldi perét illetőleg. A diplomatia tagjai figyelmeztették Ratazzit, hogy Durando tábornok sürgönye után, Garibaldiak az esküdtök elé állítására komolyan gondolni nem lehet.

A „Movimento” sept. 25-i száma Garibaldiak következő nyilatkozatát közli: „A „Perseveranza”-ban egy az „Esprit public”-ből átvett levelet olvastam, melyet Mazzini-nak egy ügynöke írt volna nekem s a királyiak Aspromontenál találtak volna nálam. Mind a két állítás költött. Egy más hírlap, a „Patrie” azt iratja magának Spezziaiból, hogy az angol sebész, Palmerston nevében 125,000 lírát hozott volna nekem, mint az angol nép rokonszenvének tanújelét Róma ellen intézett vállalatom iránt. Mégis csak fájdalmas dolog látnunk, hogy Guttenberg találmányát mily elvetemült és utálatos tervekbe használták fel!”

Az „Italia militare” szerint az olasz hadsereg szervezése be van fejezve. Összesen 323,200 emberből áll, melyből 216,000 gyalogság (80 ezred), 24,000 vadász (42 zászló-alj), 19,000 lovas (17 ezred), 31,000 tüzér (9 ezred), 7000 genie, 9200 szekeresz, 17,000 karabélyos.

NÉMETORSZÁG. Berlin, sept. 29. A költségvetési bizottmánynak ülése volt, melyben Bismark és Roen minis-terek is résztvettek. Azon kérdésre, vajlon az új ülésszak meg fog-e ez évben nyitltni, Bismark azt válaszolta, hogy a kormány ez iránt még nem határozott s az időkötű fey-verszínletnek tekintendi kiegyenlítési kísérletekre. A költségvetés előterjesztése ez évben talán lehetséges, megállapítása azonban nem. Azon ellenvetésre, hogy az 1863-i katonai költségvetés nov. 1-ig átdolgozható, azt felelte, hogy october közepétől, midőn az ülések valószínűleg elnapoltatnak, nov. elejéig igen rövid az idő a költségvetés és törvényjavaslat előterjesztésére. Bismark ur ismételve kijelentette, hogy a kormány békére és megegyezésre törekszik.

A képviselőház mai ülésében Bismark-Schönhausen a következtöt olvasa fel: Miután a ház minden szervezési kiadást 1862 re kitérte, a kormánynak föl kell tennie, hogy ugyanezen határozatok 1863 ban változatlanul ismétlődni foguak. Miután a kormány a maga részéről ragaszkodik azon felfogásához, melyet közegei az 1862-i költségvetés alkalmával kifejtettek, az azonnali elhatározásnak eredményei, a vitás kérdés jövendő megoldására kedvezők nem leendnének, hanem a nehézségeket még inkább szaporítanák. Az eddigi tárgyalások után a kiegyezkedés, törvényjavaslat előterjesztése nélkül, lehetetlen. Az államminis-terium javaslatára ő Felsége engem főlhatalmazott az 1863-diki költségterv visszavételére. Ezzel a költségterv idejekorán való előterjesztésének elve nem áldoztatott fel; a kormány azonban jelenleg kötelemnek ismeri, hogy a kiegyezkedés akadályait ne szaporítsa. A kormány a legközelebbi ülésében az 1863-diki költségtervet a szervezés élelföltételeit fentartó

törvényjavaslatokkal előterjesztendi, szintugy az 1862-költségtervet is. Grabow olvassa az illető királyi felhatalmazást, Presse indítványozza, hogy a nyilatkozat a költségvetési bizottmány elé utasíttassék mielőbbi jelentéstétel végett.

Bismark urnak még sem pénzügyi, sem kereskedelmi ministere nincsen. Witzlebenel folytatott alkudozásai nem vezettek sikerre, miután a nevezett ur a főelvekre nézve egyetért ugyan Bismarkkal, de némely másodrendű kérdésekben eltérnek nézetei. Eulenburg gróf pedig vonakodik oly ministeriumba lépni, mely az alkotmányt megsérteni s országgyűlés által megszavazott költségvetés nélkül akar kormányozni. Most azt rebesgetik, hogy a pénzügyi tárczát Tettau ur veszi át, a ki szintén a fundalis párthoz tartozik.

Weimar, sept. 29. Höliden indítványa, hogy a gyilkezet a porosz követek házában a katonai költségvetésben tanúsított magatartásaért, mely Németországon az alkotmányos élet fejlődésére a legnagyobb fontossággal bír, elismerését nyilvánítsa, egy szavazatot kivéve, minden jelenlevő által elfogadtatott. Elfogadták aztán a szervezési tervet. Rendes követgyűlések lesznek tartandók; a jelen volt követek vegyesen bizottmányt választattak. A iroda s a gyilkesek székhelyeit a poroszok kívánatára Frankfurtot választották.

OROSZORSZÁG. Sz. Pétervár, sept. 24. A birodalom ezer éves fenállásának ünnepe alkalmával a császár a Nowgorodban összegyűlt nemességhez következő beszédet tartott: Urak! Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy az orosz birodalom ezeréves fenállásának jubileuma alkalmával önöknek szerencsét kívánjak; örvendek, hogy a Gondviselés nekem juttatá a szerencsét, Nowgorodban a birodalom bölcsőjében ezen napot önökkel megünnepelni. Vajha ezen nevezetes nap még szorosabba fűzné azon kötelékeket, melyek minden osztályt a kormányhoz csatolnak; hogy egyesült erővel törhessünk elő a közös cél felé: drága hazánk szerencséje és jólétéhez! Megszoktam, uraim, a nemességet a trón legszilárdabb támaszának, a birodalom egysege védőjének, s a birodalom dicsőségével bensőleg összeforradottnak tekinteni. Meg vagyok győződve, hogy önök, ősök példáját követve, valamint önök utódai is velem s utódimmal hasonlóképpen hű szolgáló lesznek a törvényességnek és alattvalói hűségnek. Szívemből köszönöm önöknek, hogy ily barátságosan fogadának. Bizom önök alattvalói hűségükben, s meg vagyok győződve, hogy soba sem fog az ingadozni.

Az ünnepély nagyon katonás, de éppen nem népszerű

jellegt volt. September 20-án reggel a csapatok (12,000 ember) fel voltak állítva. 11 órakor lóra ült a császár, s előbb templomba, onnan a papság menetével az emlékszóborhoz ment, melynek burkolata akkor lebullott. A leleplezés után az ambroziana dícsének énekeltek, aztán hálaímet mondtak, melyben Istennek megköszönték az eddig nyert jótéteményeket, s jövőre is áldást kértek. A császár és császárné egy, számukra emelt sátorban voltak jelen az ünnepélyen. Azután visszavitték az egyházba a szent képek, ezután a katonaság léptetett el, melyeket Mihály nbg. vezényelt s Miklós nbg. és a császár fiai voltak soralközött. Délben a katonaság megvendégeltetett, kiknek ebédjüknél a császár és császárné is megjelentek; aztán 350 terített lakoma volt. A császár Rurikova ment, a hol népies lakoma volt. Itteni megjelenésekor a parasztok kaftánjaikat utjára terítették. A másnap is, mely a trónörökös születésnapja, szintén megünnepeltetett. 22-én távozott a császári család Nowgorodból s este visszaérkezett Csarszkokjeszloba.

AMERIKA. Új York, sept. 18. Sharsborgnál 15-én csata volt McClellan és Lee tábornok között. A déliek 17-én megújítják a harcot, miután Jackson erősítéseket küldött. Az unionisták győztesek voltak, 6 ágyúteget foglaltak el s 15,000 foglyot kerítettek hatalmukba. Végelövésekre azonban még egy csata lesz szükséges. Miles ezredes Harpers-Ferrynél f. hó 14-én 6000 emberrel megadta magát Jacobsonnak. Állítják, hogy a szövetséges ágyunaszádok körül vették Charlestont és elzárták. Sumter erődtől lövöldöztek s nagy kárt tettek benne. A déliek kongressusa a betörést Marylandba s a többi északi államokba 56 szavazattal 13 ellen jóváhagyta.

Ujabbak. Bécs, oct. 1. A tegnapi költségvetési bizottmány elhatározta, hogy a bank a készpénzfizetéseket 1867-ben megkezdje.

Berlin, oct. 1. A képviselőház tegnap elhatározta a kormányt fölszólítani, hogy az 1863-iki költségvetést mielőbb előterjeszse, hogy az még 1863 előtt megállapíthatassék. Alkotmányellenes oly kiadásokról rendelkezni, melyeket a ház el nem fogadott. Bismark tagadta, hogy a költségterv előleges megállapítása alkotmányszerűleg szükséges volna; hangsúlyt fektetett a kormány kiegyezési óhajására. Roon kijelenté, hogy a költségterv az év lefolyta előtt nem terjeszthető elő.

Weimar, sept. 29. A képviselő gyűlés befe-

jeztetett; jelen volt 213 tag. A vámegyleti kérdés tárgyalásánál egy szövetséges államnak alapítása kereskedelem-politikai tekintetben is, Németország első szükségének ismertetett el. Addig azonban, a Németországra nézve nélkülözhetlen vámegylet feloszlása kikerülendő; de megújításakor okvetlenül szükséges szervezetének javítása. E határozatok egyhangulag elfogadtattak. A bizottmány egyelőre a következő tagokból alakította magát: Sybel, Löwe, Cetto, Völk, Brater, Cichorius, Planck, Seeger, Probst, Nebelthau és Häusser.

Uj-York, sept. 22. A 17-ki csata eredménye sem határozó. A szövetségi csapatok vesztesége 6000—10,000-re megy. 13 tábornok megsebesült, 1 elesett. A déliek egész serege visszavonult a Potomacra. Monfordsvillenek, szövetségi csapatokból álló helyőrsége 4500 főnyi mennyiségben 17-én megadta magát. A déliek Winchester felé fordultak. A Goldborougnál összpontosított déliek Észak-Karolinában Newburgot akarják megtámadni. Az unionisták a déliek veszteségét 20,000-re becsülik. Burnside megszállta Harpers-Ferryt, azután a Potomacra átkelve M' Clellant fogja támogatni. A déliek a Potomac virginiai partjának hatalmában vannak. A szövetségi csapatok Sheppordstown és Williamspointnál átkelnek a Potomacra.

Gabonaár Kolozsvárt October 2-án 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 3 frt 40 kr. Elegybúza 2 frt 60 kr. Rozs 2 frt — kr. Árpa 1 frt 20 kr. Zab 1 frt 10 kr. Törökbúza 1 frt 80 kr. Pityóka — frt 70 kr. Marhahús 11 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

October 3-án: Nemzeti kölcsön 82.95. 5%. Metalliques 71.85. Bank-részvény 799.—. Hitel-részvény 221.70. Váltó Londonra 124.60. Ezüst 123.25. Arany 5.98.

October 1-sőjén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országai 72.—. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

NÖNÖVELDEI JELENTÉS

Figyelmébe ajánlom, ez iskolai év elején a t. cz. szüléknek növendémet, melyben növendékeim a legjobb ellátás mellett Pest legjelesebb tanárai által oktattatnak. — Bővebb tudósítással szívesen szolgál

RITTER MÁRIA

növendéke tulajdonosné.

(Pesten, hatvaniutca 1 sz. alatt.)

(704) (1—2)

Eladó széna.

(1—2)

A tordai ut mellett a vámon felel van egy szakasz idei, luczernával vegyes, széna eladó. Értekezhetni helyett Szabó Istvánnal.

(705)

Francia és angol nyelv-tanító

találattik Mól József urnál a piacon.

(1—1)

(695)

Eladó tüzi-fa.

(3—3)

M. b. Bornemisza János ur szt. lászói jóságában 200 öl tüzi-fa eladó. Ölinek hossza 8', szélessége 6' és magassága 7'. Arráról tudomást vehetni: b. monostor-utczában, a 194-ik házszám alatt.

(702)

Eladó tüzi-fa.

(2—3)

Kolozsvár közelében Mikesen, 400 hosszú öl, két éves vágott, száraz tügy-fa jutányos áron eladó. Áráról értesülhetni Kolozsvárt, ügyvéd Rucska Jánosnál, b. hidutczában, 293 sz. alatti háznál.

(453) 1/10

WOLFF J.

MAGYAR KIRÁLY" című gyógyszerárán Kolozsvárt legjutányosabb gyári áron, és eredeti friss minőségben találattanak:

Mindenféle hasonszenvi, (Homoeopathisch) szerek, egyenként, és felszerelt szekrényekben is. Különbféle rugyanatból, (Kautschuk) sebészeti eszközök.

Ujabb találmányu bel- és külföldi divat-gyógyszerek.

Különbösen:

ÁLTALÁNOS ÉTEK-POR, dr. Gölis-től Bécsben. Valódi SEIDLITZI POR. Valód friss csukamáj olaj.

(Dorsch Leberthran-Öhl.) Palackokban, és font számra.

Bilini szeletkék, emésztő szer. Giliszta Chokoládé és pogácsák. STEIER FÜNEDEV, mellbetegeknek. Valódi augsburgi élet-essentia, dr. Kiesow-tól. Ideg- és izom-essentia G. J. Engelhofertől.

Növény fog-essentia Thausig bécsi fogorvostól.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Urbér- és Tized-kárpótlási A. és B. tabellák.

MAGYAR ROMÁN-NYELYTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette Fekete János (Negrutiu) balászfalvi göröggyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példakkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővítve.

Mindeneműek felvilágosítására szerkesztette Fináli Henrik Lajos, gymn. tan és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. Ára 70 k.

Csalogánydal.

Eredeti ábrándos magyar, Zongorára szerző s a két haza szépeinek ajánlja BEREZ EDE. Ára 60 kr.

Gróf Monte-Cristo VI, VII, és VIII füzet. Regény Dumas Sándortól. Franciaából Sió. Ára 90 k.

Böngészet, a francia szépirodalomból. Magyar hölgyeink számára Talabék György által: Lamartine és Graziella. Ára 60 kr.

J. N. Bouilly Elbeszélései. Francia eredetiből magyarította Fekete Józsefné szül. Szabó Ida. I-ső kötet. A két kötet ára 2 frt.

Erdély történelme. Alsóbb rendű iskolák számára. Szerkeszté Matusik nep. János, kegyesrendi tanár s a m. k. természettudományi társulat rendes tagja. Keményen kötve 60 kr.

Állattan elbeszélő modorban és versben, népisoklak számára készíté Pánczél Ferencz.

I. rész: Honi házi állatok, ára 16 kr.

II. " Honi vad állatok, ára 30 kr.

A kis Andor és Zoltán könyve.

Elemi magyar Olvasókönyv. Mindkét nemű népisoklak I-ső és II-dik osztályainak számára írta Pánczél Ferencz. Tizenkét csinos fametszettel. Ára kemény kötésben 50 kr.

Növendék ifjuság ima-könyve.

Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára írta Medgyes Lajos. Ára: nyomtató velin papíron, bőrbe kötve, tokkal, 1 frt. Díszkiadás, író-velin, bőrbe kötve arany metszésel, tokkal, 1 frt 50 kr.

Utazás keleten. Írta b. Orbán Balázs. 6 kötet. Egy kötet ára 6 frt.

Szavalmányok növendék leányok számára. Összeállítá Réthi Lajos. Ára 80 kr.

Uti rajzok. Két kötet. Írta Zombori Gedő. Ára 2 frt.